

केंद्र शासन व जागतिक बँक पुरस्कृत

अटल भूजल योजना

(ग्राम समृद्धीची दिशा)

॥ थेंब थेंब वाचवूया पाण्याचा, हाच मार्ग आहे सुखी जीवनाचा ॥

भूजल व्यवस्थापनाची पंचसुत्री

नियमितपणे मुलभूत माहिती संकलन व गावपातळीवर प्रसार

- भूजल पातळीचे दरमहा मोजमाप करणे.
- नियमितपणे पर्जन्यमानाचे मोजमाप.
- पाणी गुणवत्ता तपासणी
- वरील माहिती गावातील प्रत्येकापर्यंत पोहचविणेसाठी विविध उपक्रमांचे आयोजन करणे.

लोकसहभागातून पाण्याचे अंदाजपत्रक व आराखडा तयार करणे

- पाण्याची उपलब्धता किती आहे. ?
- गावाची पाण्याची गरज काय?
- वरील बाबी तपासून अंदाजपत्रक तयार करणे.
- उपाययोजनांची निश्चिती व आराखडा तयार करणे.

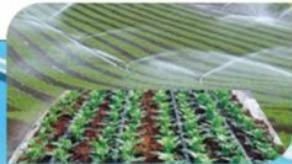
जलसुरक्षा आराखड्याची शायओजनातून अंमलबलावणी

- जल संधारण व भूजल पुनर्भरणाच्या कामांची अंमलबजावणी
- पाणी बचतीच्या उपाययोजनांचा अंगिकार व वापर.
- वरीलपैकी झालेल्या कामाच्या नोंदी ठेवणे.

सामाजिक बंधने

- गावातील मोकाट सिंचनास मज्जाव.
- खोल विंधन विहीर खोदण्यास बंधने
- कपी पाण्यावर येणाऱ्या वाणाची निवड
- जलसंधारण कामांची देखभाल.
- पिकांना पाणी पहाटे अथवा सांयकाळी देणे.

दरवर्षी करावयची कामे

- दरवर्षी ऑक्टोबर महिन्यात लोकसहभागातून जल अंदाजपत्रक तयार करणे.
- उपलब्ध पाण्याचे नियोजन व त्यांची अंमलबजावणी.

॥ पंचसुत्री पाळूया दुष्काळ टाळूया ॥

वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, सांगली.

केंद्र शासन व जागतिक बँक पुरस्कृत

अटल भूजल योजना

योजनेची उद्दिष्टे :-

- * मागणी आधारीत (पाणी बचतीच्या उपाययोजना) व पुरवठा आधारीत (जलसंधारण व भूजल पुनर्भरण) व्यवस्थापनाच्या सुत्राचा अवलंब करून भूजलाच्या साठ्यात शाश्वतता आणणे.
- * सद्यस्थितीत कार्यान्वित असलेल्या केंद्र पुरस्कृत व राज्य पुरस्कृत योजनाच्या जसे की, मनरेगा, प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजना, एकात्मिक पाणलोट व्यवस्थापन, इत्यादी माध्यमातून होत असलेल्या गुंतवणुकीमध्ये एककेंद्राभिमुखता (Convergence) साधणे.
- * सिंचन व्यवस्थापनामध्ये सुधारणा आणणे.
- * सुक्ष्म सिंचन पद्धतीचा जास्तीत जास्त अवलंब करून उपलब्ध भूजलाचा वापर मर्यादित करणे.

गावबैठक

सहभागीय ग्रामीण
मुल्यावलोकन
(PRA)

गटचर्चा

ग्रामस्तरीय पाण्याचा ताळेबंद

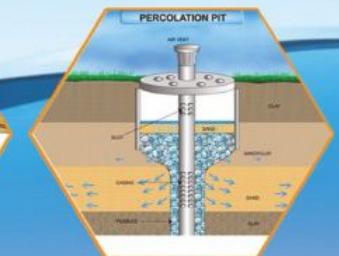
मागणी पुरवठा

ठिंबक/तुवार/मल्विंग

जलसंधारण उपाययोजना

भूजल पुनर्भरण (रिचार्ज शाफ्ट)

वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, सांगली.